

Youth

Психологія життєвого простору сучасної молоді

Міжнародна науково-практична
конференція

Future

Рівне

26-27 листопада 2021

Education

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Психологія життєвого простору сучасної молоді

Міжнародна науково-практична конференція

26–27 листопада 2021 року

Р і в н е

УДК 159.9+ 316.6

Психологія життєвого простору сучасної молоді: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 листопада 2021 р). Упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова – Рівне: Волинські обереги, 2021. 122 с .

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 12 від 30.12.2021 р.).

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

рішення; здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися в процесі професійного навчання [1, 32]. Серед основних цілей професійного навчання студентів-психологів є особистісний розвиток і особистісне зростання, вміння створити здорові мікро- та макросистеми для успішного функціонування особистості, бути гарантом того, що в суспільстві розширюється база для формування нового ставлення до життя. Креативність як особистісна риса практичним психологам буде необхідна і в навчанні, і в спілкуванні, і в майбутній трудовій діяльності, і в повсякденному житті; допоможе знаходити рішення складних технічних, організаційних, наукових проблем, виступить потужним фактором для розвитку особистості. Отже, як зауважує В.Г.Панок, крім набуття знань, практичних навичок та вмінь, за час навчання необхідно здійснити величезну роботу зі становлення власної особистості, оволодіти багатьма соціальними і життєвими компетенціями. Інакше кажучи – достатній рівень професійної підготовки майбутнього практичного психолога можливий лише за умови певного рівня розвитку та самореалізації його власної особистості [2, с.233].

З огляду на вищеперерахований комплекс якостей особистості, що є необхідним для формування креативної особистості, ми можемо стверджувати, що креативність – це і своєрідний комплекс здатностей особистості, які мають можливість проявлятися і в мисленні, і в діях, і в почуттях, і в комунікації, і в різноплановій діяльності. А в процесі проходження креативних практик розвивається і розширюється цей комплекс здатностей, що сприятиме успішному працевлаштуванню та функціонуванню.

Список використаних джерел

1. Артемова О.І. Розкриття креативного потенціалу студентів вищих навчальних закладів / О. І. Артемова // Психологія : реальність і перспективи. – 2013. – Вип. 1. – С. 29-32.
2. Психологічна служба : підручник / [В. Г. Панок (наук. ред.), А. Г. Обухівська, В. Д. Острова та ін.] – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 362 с.
3. Філософія освітнього простору: психологічний вимір: колективна монографія: під ред. Р.В. Павелківа, Н. В. Корчакової. – Київ : Вид-во «Центр учбової літератури», 2021. – 400 с.

Бабак К. В.

*доцент кафедри практичної психології та психотерапії
Рівненського державного гуманітарного університету
м.Рівне, Україна*

САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗВО

На шляху розвитку української державності сьогодні постають актуальні проблеми, розв'язання яких виступає гарантом розвитку усіх суспільних інститутів. Необхідність входження нашої країни в нову модель розвитку Європи передбачає підготовку нової генерації спеціалістів, професіоналів, здатних враховувати світові реалії та реагувати на зміни в глобальному масштабі. Сучасне динамічне середовище потребує підготовки фахівців, здатних адаптуватись до його особливостей, працювати за умов постійного оновлення інформації, зростання її об'ємів.

Основною тенденцією розвитку людської цивілізації є постійне прискорення процесів розвитку на всіх рівнях соціального організму. В усіх видах практичної діяльності – на виробництві, в освіті, науці та медицині, у багатьох видах мистецтва – досягнення практичного результату, успіху, сьогодні пов'язується з рівнем особистісного **професійного розвитку**.

У «Національній доктрині розвитку освіти» визнається ведуча роль педагога в досягненні мети освіти. В ній зроблено акцент на підготовку вчителів, здатних на високому рівні здійснити

особистісно-розвиваюче навчання, освоїти нові технології, інформаційні системи, виховувати в учнів духовність і моральність.

Проблема підвищення ефективності підготовки вчителів в педагогічних навчальних закладах була предметом наукових досліджень Н. Кузьміної, І. Котової, А. Щербакова та ін., особливості удосконалення психолого-педагогічної підготовки вчителя розглядалась В. Кан-Каликом, Ю. Коллюшкіним, А. Марковою та ін., організація тренінгів вдосконалення професійної компетентності вчителя вивчалися Л. Петровською, А. Хараш, Т. Яценко і іншими вченими.

В нову концепцію психологічної освіти майбутніх вчителів повинні бути покладені фундаментальні підходи і принципи, які в своїй сукупності повинні визначати зміст цієї освіти, її предмет, види і форми підготовки.

XXI століття час особистостей, здатних приймати рішення в ситуації невизначеності, політичних і економічних катаклізмів. Тому при підготовці майбутніх вчителів ведучими і пріоритетними є завдання не тільки розвитку здібностей до педагогічної діяльності (педагогічне мислення, педагогічна творчість, професійне спілкування), але й розвиток особистості в цілому, перехід її на суб'єктивні, конструктивні позиції. Такі завдання можуть бути успішно розв'язано за допомогою психологічної служби навчального закладу.

Поняття «людина» не може існувати без поняття «діяльність». Аналізуючи проблему співвідношення діяльності і психіки Б.Ф. Ломов відзначає, що будь-яка діяльність має зовнішню і внутрішню сторони, що нерозривно пов'язані між собою. Завданням психології є через вивчення „зовнішньої сторони” діяльності розкрити „внутрішню сторону” тобто зрозуміти реальну роль психічного у діяльності[1].

Одним з особливих видів зовнішньої соціальної діяльності особистості є професійна. Така діяльність як основна форма активності суб'єкта надає можливість задовільняти потреби, розкривати свої здібності, стверджувати себе як особистість, досягати певного соціального статусу. Так на думку А. П. Сейтешева професійна діяльність займаючи більшу частину життя людини, визначає її сутність і є основою розвитку самої особистості[2]. Н. В. Костенко вважає, що „трудова діяльність” є важливою складовою „професійної діяльності”, різноманітних форм активності професії спрямованої не лише на предмет праці але й на соціальне середовище і на саму себе.

Фундаментальним принципом діяльнісного підходу можна назвати принцип розвитку. Осмислюючи розвиток особистості ми неодмінно звертаємось до поняття „самоактуалізації”.

Гуманістична психологія ґрунтуючись на положенні про те, що прагнення до осягнення істинних цінностей Буття і їх реалізація в практичній діяльності є необхідним фактором повноцінного розвитку людини. В центрі її уваги знаходиться проблема виховання і розвитку гармонійної компетентної особистості, що максимально реалізує свій потенціал в інтересах особистісного і суспільного зростання. Вона пропонує теорію самоактуалізації у якості методу вирішення цієї проблеми. Лише людина, що здатна творчо діяти – розвивається протягом усього життя із людини, що адаптується; здатність до надситуативної активності – надбудовується над сформованими соціальними та індивідуальними компетентностями[3].

Готуючи студентів педагогічних закладів вищої освіти до майбутньої професійної діяльності, працівники психологічної служби вирішують важливе завдання, що постає перед ними – надають допомогу у професійному самовизначенні та підвищенні рівня мотивації студентів до професійного зростання. Таким чином виникає необхідність, використовуючи різноманітні засоби психологічного впливу, розглядати, спрямовувати процес самоактуалізації особистості здобувача вищої освіти в певному напрямку.

Відтак самоактуалізація людини повинна розглядатися і описуватися як визначений, свідомий вибір життєвих цілей і шляхів їх досягнення.

Про самоактуалізацію у широкому розумінні слова можна говорити на кожному віковому етапі розвитку людини. У період навчання у ЗВО мова йде про те, що студент не лише набуває певну суму знань, але й приходиться до усвідомлення: Я це вмію! Мені це вдасться! З'являється

нова якість особистості, що характеризує себе у практиці життя, як певна соціальна чи певна особиста компетентність.

Під професійним зростанням розуміємо набування нових знань, умінь та навичок завдяки розширенню кількості ситуацій, в яких вони є необхідними. Під особистісним зростанням, ми розуміємо наближення до усвідомлення і здійснення смислу власного життя через набуття власного особистісного досвіду, що охоплює сомопізнання і засвоєння загальнолюдських цінностей, таких як відкритість, свобода, довіра, демократичність, незалежність і т.ін. На думку І.А. Акіндінова процес самоактуалізації є поєднанням професійного та особистісного зростання. Професійна діяльність має змогу стимулювати розвиток людини за умови відповідної системи організації діяльності. Тому для реалізації завдання зростання необхідно піклуватися про створення таких умов, які б дозволили кожному окремо взятому індивіду віднайти своє місце, виявити свої здібності, тобто самоактуалізуватися [4].

Сучасна наука розглядає людину, як відкриту систему. Життя розглядається, як взаємозв'язок двох систем „людина" і „світ". Відкритість системи «людина» можна виразити, як і процес зростання і різноманітності форм і сфер активності, так і як усвідомлену діяльність з оволодіння соціальними та індивідуальними компетентностями, і як її спроби реалізувати свій потенціал, здійснити самоактуалізацію. Оскільки процес самоактуалізації є невід'ємною частиною життєдіяльності – можемо виділяти окремі акти, кожен з яких є певною послідовністю дій і вчинків, що спрямовані на виконання певних частин чи фрагментів життєвого плану.

На цьому етапі провідним завданням діяльності психологічної служби є підвищення психологічної культури студентів, а пріорітетним напрямом роботи повинна стати розробка і впровадження у практику комплексних психолого-педагогічних засобів не лише самовизначення у професійній діяльності, але й у розвитку відповідних ціннісних орієнтації, здібностей, побудові життєвих планів і нових ефективних можливостей підготовки студентів до професійного життя.

Людина, що прагне до самоактуалізації, повинна все більш ретельно планувати свої дії і осмислювати отриманні результати. Це призводить до корекції уявлень її про себе, про зовнішній світ і, у кінцевому результаті, – про „життєвий план". Такі процеси можемо позначити терміном «самореалізація».

Самоактуалізація і самореалізація стають, таким чином, двома не розривними сторонами одного процесу, процесу розвитку і зростання, результатом якого є людина, яка максимально розкрила і використовує свій потенціал.

Отже важливим завданням психологічної служби ЗВО є допомога студентам у здійсненні акту самоактуалізації – як деякого результуючого числа дій, що виконуються суб'єктом на основі свідомо поставлених перед собою у ході самореалізації цілей і виробленої стратегії їх досягнень.

Література:

1. Ломов Б. Ф. К проблеме деятельности в психологии. / Б. Ф. Ломов // Психол. журн., т.2, №5,1981, с. 3-22.
2. Сейгешев А. П. Проффессиональная направленность личности. Теория й практика воспитания. / А. П. Сейгенов // Алма-Ата, 1990. 286с.
3. Сельченко К. В. Гуманитическая й трансперсональная психология. Хрестоматия. / К. В. Сельченко// М. : АСТ, Харвест 2000 р., 592 ст.
4. Акиндинова И. А. Самоактуализация личности в различных типах организации профессиональной деятельности. / И. А. Акиндинова // ОБ. науч. трудов «Психолого-педагогические» проблемы развития личности в современных условиях: Психология й педагогика в общественной практике». СПб: Изд-во РГПУ, 2000-с. 29-36.

Березюк Т. П.
старший викладач
кафедри вікової та педагогічної психології
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ У КОНТЕКСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Проблемні питання реформування економічної, політичної та культурної системи в Україні на сучасному етапі становлення держави, інтеграція до Європейського простору вищої освіти і наукових розвідок обумовлюють нові вимоги до процесу професіоналізації майбутніх фахівців. Особливого значення набуває проблемний напрям щодо формування розвитку професійно-особистісного становлення майбутнього спеціаліста, здатного до постійного саморозвитку, самовдосконалення і компетентної поведінки в умовах професійного оточення.

Сучасні запити ринкової сучасності зумовлені постійним підвищенням вимогливих критеріїв до професіоналізму спеціалістів у будь-якій сфері діяльності. Висококваліфікованому фахівцю слід володіти високим рівнем професійної компетентності, одночасно реалізуючи на практиці набуті знання, уміння й навички. Всі ці затребувані аспекти загострюють нагальну проблему щодо якості фахової підготовки майбутніх спеціалістів у системі вищої освіти, підвищуючи актуальність наукових досліджень у напрямку професіоналізації майбутніх фахівців у розрізі професійної спроможності під час навчання у закладах вищої освіти.

Мета дослідження – розгляд та узагальнення психологічних підходів до проблеми професіоналізації майбутніх спеціалістів на етапі навчання у ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах соціально-економічних трансформацій найбільш важливим питанням залишається інтерес до проблеми, пов'язаної з поняттям «професійної діяльності». Суспільство успішно функціонує та розвивається тільки за умови здійснення всіма її учасниками різних видів професійної діяльності, що в комплексі приводить до формування цілісної системи управління.

Тенденції розвитку сучасного суспільства висувають нові вимоги до особистості висококваліфікованого працівника певної галузі. Все більшого значення для спеціаліста набуває потенційна можливість бути суб'єктом власного професійного зростання та самостійно здійснювати аналіз й вирішення професійно значущих питань в умовах мінливої дійсності. Ефективність професійної діяльності у багатьох аспектах окреслюється можливостями людських ресурсів. Ключовим аспектом успішного прояву організаційної діяльності виступає професіоналізм спеціаліста, який відображає спроможність здійснення посадових функцій у внутрішньому і в зовнішньому організаційному середовищі. Це можливо досягти при наявності якісної організації навчального процесу в період фахової підготовки майбутніх спеціалістів у вищій школі.

Зазначимо, що професійний розвиток людини охоплює період з початку виникнення й розвитку професійних очікувань до завершення професійної діяльності. Звертаючись до феномену професіоналізму, на основі найбільш відомих періодизацій розвитку людини як суб'єкта праці, виділено наступні ланки процесу професіоналізації особистості: 1 ступінь: вибір професії – підготовка до життя, до праці, підготовка свідомого й відповідального планування та вибору професійного шляху; 2 ступінь: стадія адепта – професійна підготовка; 3 ступінь: стадія адаптанта – входження в професію після завершення професійного навчання (тривалість стадії складає від декількох місяців до 2–3 рр.); 4 ступінь: стадія інтернала – входження в професію як повноцінний колега, здатний працювати на нормальному рівні як «свій серед своїх»; 5 ступінь: стадія майстра – коли про працівника можна сказати, що він кращий серед звичайних і гарних, тобто працівник помітно виділяється на загальному тлі (має

З М І С Т

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МОЛОДІ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

БЫЛИНСКАЯ Н. В. Особенности временной перспективы у представителей молодежной среды.....	3
БЕЗЛЮДНА В. І. Ставлення студентської молоді до трудової міграції.....	5
ЖУРАВЛЬОВА Л. П., ЛУЧКІВ В. З. Глобалізаційні процеси, асертивність та емпатійна суб'єктність особистості.....	8
КУЛАКОВА Л. М. Ефективна комунікація в розрізі теорії поколінь.....	10
НАЗАРЕВИЧ В. В. Остракізація в суспільстві як захисний механізм сучасності.....	14
НЕЧИПОРУК Л. І. Соціальна активність молоді в громаді: банк молодіжних ініціатив.....	17
ПАШТЧЕНКО Л. В. Психологічні особливості формування гідності сучасної молоді.....	20
ПЕТРУК Л. П. Трансформаційне суспільство і розвиток особистості.....	22
ПОНТКОВСЬКА Д. В. Національна культура сучасної молоді як складова особистості.....	25
РУДЮК О. В. Актуальні аспекти вивчення кризи зайнятості у безробітній молоді в нових соціально-економічних умовах.....	26
САВУЛЯК В. О. Етнічна ідентичність у структурі Я-образу (на матеріалі дослідження студентів).....	30
СПВАК Н. В., СПВАК Д. М. Вплив ЗМІ на становлення світогляду студентів.....	33
ХОМИЧ І.С. Соціально-психологічні особливості детермінації супідільно значущої поведінки особистості	36

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

АРТЕМОВА О. І. Активізація креативних ресурсів майбутніх практичних психологів у процесі професійної підготовки.....	41
БАБАК К. В. Самоактуалізація особистості здобувачів вищої освіти у діяльності психологічної служби ЗВО.....	43

БЕРЕЗЮК Т. П. Особливості професіоналізації майбутніх спеціалістів у контексті фахової підготовки.....	46
БОЛЮХ Т. П. Психологічні особливості емоційного вигорання юнаків.....	49
ГАВРИЛОВИЧ А. А. К проблеме социально-психологической адаптации в спортивной деятельности.....	51
ДЖЕДЖЕРА О. В. Підготовка майбутніх психологів до практичної діяльності в процесі вивчення навчальної дисципліни «організація діяльності психологічних служб».....	54
КАМІНСЬКА О. В. Детермінанти успішного професійного становлення майбутніх психологів.....	56
КОБЗАР З. І. Психологічні особливості розвитку професійної емпатії майбутніх психологів.....	60
ЛУЦИК Г. О. Використання арт-терапевтичних технологій у підготовці майбутніх психологів до роботи зі схильними до девіантної поведінки підлітками	61
СИНЮК Д. Личностные качества студентов, значимые для их учебно-профессиональной деятельности.....	63
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ	
ДАНИЛЕНКО А. В. Особенности психического здоровья студенческой молодежи в условиях пандемии.....	69
IVASHKEVYCH E., NAVOSHUK A. The development of creative thinking of teenagers.....	73
КУЛАКОВ Р. С. Проблема формування толерантного ставлення учасників освітнього процесу до осіб з особливими освітніми потребами.....	78
КИТЮШКО С. І. Психологічні засоби корекції аутоагресивної поведінки молоді.....	81
КОНОПЛИЦКАЯ О. Аспекты социальных ролей в социально-психологических установках индивида.....	83
МУЖАНОВА Н. В. Особливості соціалізації неформальної молоді в умовах пандемії...	86
МУКНАЛЧУК N., НЛАВИНСКА Е. The problem of understanding novels by senior pupils creatively.....	89

ПАВЛОВ И. В. Особенности виртуального образа я в игровой вселенной.....	94
САВЕЛЮК Н. М. Психосемантичний простір психологічного благополуччя майбутніх освітян.....	97
СЕВЕРИН А. В. Восприятие предметов вариативной формы подростками с разным уровнем интернет-зависимости.....	100
СОЗОНЮК О. С. Емоційний інтелект як особистісний ресурс розвитку життєвих перспектив особистості.....	103
СТОРОЖ О. В. Основні наукові підходи до творчої соціалізації студентів	106
ТОКАРЕВА Н. М. Психологічні виміри форматування перцептивно-інтерактивної компетентності юнаків.....	110
ЮРЧУК О. І. Застосування дельфінотерапії як засобу корекції осіб з психофізичними порушеннями	114
ЯЩУК С. Супрежеские конфликты и причины их возникновения.....	116
КНУРАVTSEVA N., IVASHKEVYCH E. Argumentative discourse as a problem of cognitive psychology.....	119